

Redacţia
Str. Prundului 39-41

Administraţia
Str. Prundului Nr. 4.

GLASUL ARDEALULUI

Abonamentul
până la sfârşitul acestui an
10 corone,
Exemplarul 20 filieri.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacţie.

Organul Sfatului naţional român din Ţara Bârsel

Tragedia germană.

Prin pasurile Carpaţilor lungi convoiuri de Germani îşi caută drum spre casă. Sunt trupele lui Mackensen, caridoi ani de zile au fost stăpâni volnici ai României ocupate. Doi ani de zile aceşti oameni au uzat de drepturile nelimitate, pe cari concepţia germană despre stăpânire le acordă învingătorilor. Nu e mirare deci, că s'au deslipit aşa de greu de pământul, căruia i-au stors sucul cel mai dulce. Sentimentul puterii e aia de amăgitor.

Dar toate păcatele se răzună şi în deosebi lăcomia. Ei îngânăfai şi trufăşii jandarului ai Europei ocupate se abat ca, eştele în vârghe. Toate căile de retragere le sunt tăiate şi sunt ameninţaţi să fie despoiaţi de jaturile enorme, pe cari le-au adus din Canaşaun românesc. Pe linia Oderberg li aşteaptă Cehii, iar la Budapesta Francezii. Poştii aliaţi Unguri li privesc cu ură şi dăca în 1916 a fost salutaţi ca frenetice ovaţii din partea ovreimei maghiare, azi nu li-se pun la dispoziţie decât mase vagabonde de transport.

În situaţia disperată, pe care singuri şi-au creat-o, ce le mai rămâne? Să-şi vândă puştile, automobilele, tunurile şi întreg echipamentul pe un preţ de nimic şi să vagabundeze Ungaria căutând o cărare spre casă. Disciplina germană, care se pare de granit s'a spulberat ca la suflarea vântului, şi armata mândrului Mackensen, destrămată şi discompusă, colindă satele Ardealului cerând adăpost. Pretutindeni însă populaţia li priveşte cu nefericire, cu ură, cu feţele înorate căci pentru dăni în sufletul omenimei nu este loc pentru lertare.

Şi ce-i aşteaptă acasă?

Ei, văful trufăş al piramidei a-suprinoare, el Kaiser-ul încruntat şi grav, la a cărui clipire de ochi se puneau în mişcare milioane de oameni, ca formidabile plăci de oţel, el atât de mic şi josnic în nefericire cerşoşte azi scutul unei ţărişoare, căreia cu două luni mai înainte i-ar fi îngheţat sângele în vino la un gest de mânie al lui.

Stăpîni mândrului edificiu s'au prăbuşit şi peste ruinele uriaşeg clădirii de oţel, gârdele roşii, orile bojevisimului îşi aruncă spectrul lor fioros.

Historia nu cunoaşte o altă cădere ca asta. Nici un popor n'a căzut atât de fulgerător dela o înălţime aşa de mare şi de adânc.

Ce păcat a săvârşit această na-

ţie, ca să merite o astfel de cădere? Oare alte armate victorioase n'au jefuit, n'au nauşit pe cei învinguţi? Oare alte naţii nu s'au izolat în solitara lor îngânăfăre?

Se poate. Numii însă au săvârşit un păcat, care nu se poate ierta.

Din rezultatele culturile omenescii ei au creat arme pentru distrugerea acestei culturi. Ştăpeta, a cărei menire e liberarea şi înălţarea spiritului omenesc, în ochii lor a fost o armă pentru încătuşarea acestui spirit.

Dacă Rusia a fost masa inertă, care îngreuna uriaşa roată a evoluţiei, Germania a fost forţa amorală şi criminală, care această roată a voit s'o sodre îndărăt.

Fiecare om simte instinctiv, că triumful Germaniei ar li însemnat reînnoţerea epocii de fier lustruită cu culori moderne.

De aceea căderea ei nu stoare nicti o lacrimă. I. Crislea.

Oficiale.

Comunicat oficial.

Consiliul central naţional român din Arad se află în şedinţa permanentă şi continuă spre rezolvirea agendelor împreunute cu organizarea naţiunii române din Ungaria şi Transilvania. În scopul acestui interesul cel mai de căpetenie: este solidarizarea tuturor factorilor şi organelor chemate să constituie elementele acestei organizaţiunii. Provocăm deci toate consiliile judeţene (comitatense) ca fără amânare să facă la Consiliul central naţional din Arad (prin telegar, telefon, poştă ori curier) rapori despre constituirea lor, arătând numele prezidenţialului şi al membrilor.

Totodată prin aceasta provocăm pe toţi domnii oficieri a-tivi ori în rezervă, ca până în ziua de 25 Noembrie să li nou a. c. în persoană ori în scris să li comunice înălţarea lor de, a se supune ordinelor Consiliului central naţional din Arad, deoarece în cazul contrar orice pretenţiuni ale lor faţă de naţiunea română nu se vor privi ca justificate.

Consiliul Central Naţional
Român.

ORDIN I.

cătră secţiunile cercuale ale gârdei naţionale române din Ţara Bârsel.

1. În fiecare secţie cercuală va lua comanda ofiţerul cel mai bătrân în rang, iar ofiţerii, cari locuesc în acel cerc administrativ sunt împărţiţi sub comanda acestuia.

2. Comandanţii secţiilor cercuale vor

compune imediat lista ofiţerilor aflaţi în cercul respectiv şi formând cu ajutorul acestora gârdele rurale (aşteşi) în toate comunele, vor designa ca comandanţi ai acestor gârde pe ofiţeri, cari locuesc în comunele respective.

3. Comandanţii secţiilor cercuale vor compune lista gârdele rurale cu rubricile: a) Nr. curent; b) Rangul; c) Numele. d) Anul naşterii; e) Regimentul în care a servit; f) Ziua intrării în gârda.

Listele amintite în p. 2 şi 3 li vor aşterne apoi cu posibilă urgenţă comandel centrale.

4. Comandanţii secţiilor cercuale să aştearnă un inventar punctual despre armele, hainele şi munniţa, care este în posesiunea gârdele.

5. Comandanţii secţiilor cercuale să anunţe oficios în fiecare comună, că topi particularii, cari nu sunt gârdeşti şi au arme, munniţe etc. sunt obligaţi să anunţe şi să predele armele gârdele rurale din aceea comună şi desure aceste arme să se li notă în inventar. Întruacă vor li astile de particularii, cari donează predaarea armelor, despre aceştia să se aştearnă o listă nominală.

6. Comandanţii secţiilor cercuale să constată, în cari comune s'au format dela gârde străine şi să raporteze despre numărul acestor gârde şi înnota exact faţa de gârdele noastre, atât în comunele mixte, cât şi în cele străine.

7. Comandanţii secţiilor cercuale să se pună în conţlegere cu gârdele străine din comunele mixte cu scopul, ca contingentele gârdele străine să nu treacă peste 5% din numărul locuitorilor de altă naşune şi stabilind proporţia legală să pretindă desarmarea gârdelelor, cari trec peste 5%, şi împărşirea armelor cu gârdele noastre în proporţia cuvenită.

Până când se vor organiza aceste gârde separate sunt îndrumaţi comandanţii gârdele rurale să institue la toate gârdele, spre a asigura ofiţerile, liniile, materialele trenului şi a transportoarelor şi mai ales a personalului dela gârde, cu un cuvânt spre susţinerea ordinii în gârde.

Braşov, la 19 Noembrie 1918.

Comandanţul militar român din Braşov.

Din ordinul de zi Nr. 2 al Comandei supreme a Gârdelelor naţionale Române din Ungaria şi Transilvania.

Arad, la 16 Nov. 1918.

Avis.

Fiecare ofiţer, care doreşte să se pună în serviciul C. N. R. are să se anunţe imediat, întruacă trece prin Arad la adjuţantura com. sup. a gârdelelor N. R., iar întruacă se află într-o comună din Ardeal sau Ungaria, referenţialul prezidat sau adjuţantului din central comitatului respectiv.

Leoa pentru ofițerii dela raris.

Toți ofițerii acți și în rezervă, întrucât dispun de decompensate de competiție, (Reichkeitszeugnis, Ignazol bizonyítvány) în interesul lor sunt provocați ca până la 25 L c. să le prezinte, resp. trimită referențial economic la Gar. N. R. din Arad.

Garziștii, cari nu dispun de documentele arătate, au să înainteză o declarație scrisă în limba germană sau maghiară, după cum sa fost împărții la trupe comune sau de honverz.

În acest act să fie înscris în fișali comunitate restante, cauza pentru neprimire, cassa ori lividatura de unde au primit mai pe urmă dotațiunea, Nr. poștei de câmp, ori orășul.

În declarațiunea aceasta, pe lângă cuvânt de onoare, e a se indica neprimirea acestor competiție.

Toate acestea se refer și la subofițerii, cari sunt împărții în clase de leneșare, precum și la subofițerii, cari servesc stabil. (Langer dienender, tovább szolgáló.)

Recrutarea feciorilor de natune străină prin oficiu strein.

Comandanții gardelor sunt provocați să permită trecerea ofițerilor streini, întrucât posed acte dela comanda lor competente pentru recrutarea contingentelor tinere maghiare și germane 1896—1900. La nici un caz nu se permite însă luarea Românilor. Aceștia și în cazul dacă nu ar fi membrii gard, n.ș. rom. locale nu trebuie reținuți dela recrutare.

Rimbaș loc. Vlad major.

Cronica internă.**Plenipotențiat român la Budapesta.**

Consiliul național român l-a încredințat pe D-nul Dr. Ioan Erdélyi, avocat în Budapesta, cu reprezentarea națiunei române din Ungaria și Transilvania la guvernul poporal maghiar din Budapesta.

Austria pretinde patru comitate din Ungaria.

Consiliul de stat din Austria-germană a decis că la congresul de pace va cere anexarea comitatelor: *Pojon, Moson, Sopron și Vas* la Austria-germană. Acestor anexare e absolut necesară din punct de vedere geografic, economic și național și în deosebi din punctul de vedere al alimentării *Vienei*.

Cronica externă.**Munteenegro se alătură la marele Stat Sud-slav.**

Scupina muntenegreană în 19 Nov. a hotărât unirea cu Serbia și alăturarea la marele stat Sud-slav.

Înaintarea Belgienilor.

Praga, 19 Nov.

Cavaleria belgiană a intrat în Bruxelles. Totodată a ocupat și Anvers. Părechea regală osumi atunci se va refugiera în Jară, când va fi evacuată cu totul de nemți.

Organizarea noastră națională**Organizare națională în Treiscaune.**

Alfăm cu multă bucurie, că și Români nostri respiră printre Săcuiștii din Treiscaune se redeșteaptă la viața națională.

În comuna *Dobârliza* s'a ales cu multă înasfășire, *Sfântul național* astec constitător din 12 membrii sub conducerea parohului local *Dumitru Șitina*. Tot atunci s'a constituit și *Garda națională* din 80 de garziști sub conducerea D-ului *Eugeniu Sibian*, funcționar de bancă.

Cu Dumnezeu înalțel

Din România.**Cum s'a retras Nemții din România?**

După cum scria zărele din Jară nemții la retragerea lor din România, nu numai că au distrus toate podurile, casele, au dat foc depozitelor de alimente. În strășii au trimis totul, ce constituia avere românească, ei au ucis o mulțime de oameni, silind femeii și fete, cu un cuvânt arătându-se demni urmași ai strămoșilor vandali.

Intrebăm: suntem noi moralicește obligați a respecta condițiile din armistițiul Joasă de aceste beații fabricate în haie de om?

Guvernanți nou și reformele.

Noul guvern român e ferm decis a rezolvi problema agrară și cea electorală prin lege-decret.

Ar fi timpul, ca guvernele românești să vorbească odată sincer.

Informațiuni.

Din cauza Sf. sărbători de mâne, Ar. Mihail și Gavril, ziarul nu va apărea până Vineri.

Vânzare de alimente.

În zilele proxime se vor pune în vânzare următorii artișii de alimentație: păsat, orez, arșanos, ficar, pesmeși (xwiback) clocăță etc.

Toți acei comercianți, cari doresc să în și desfășure în prăvăliile lor astfel de articli, să se adreseze imediat la firmele: A. Hesseimer, Alfred Tartler, Karol Harth sau la Heinrich Zintz, cari le vor da deslășirile de lipsă.

E de recomandat, ca micii comercianți să se pună în contact cu engurștii cu cari au stat și până acum la legătură.

Atragem atențiunea negustorilor, că sunt îndatorii să poarte evidență exactă despre numele comparătorilor și cantitățile articlori vânduți și că pentru observarea dispozițiunilor de vânzare prescrie se vor emite controlorii oficioși.

Brașov, în 18 Nov. 1918.

Magistratul orașenesc.

Gripa sau influența spaniolă.

Sunt multe și adânci rănilile produse de război, pe cari medicina va fi chemată să le vindece. Ne-a ajutat Dumnezeu drep-

tașii cauzei noastre sfinte să ne câștigăm libertatea după sute de ani de robie și primul semn al libertății: o presă mai bogată și independentă s'a ivit deja. Vom avea deci de acum înainte posibilitatea de a ne ocupa și noi în presa noastră, în dulcea noastră limbă, cu problema reparării perdelor sanitare cauzate de război — și ne vom da silința și noi medicii de a lumina și în această privinșă poporul iubit. Acuma mai trebuie pe scurt să facem descrițiunea unei boli de o arzătoare și tristă actualitate, care venită ca un trăsnet din senin s'a răspândit ca un potop asupra Europei întregi și'a făcut atâtea victime, încât toate boalele infectioase la un loc: tifusul abdominal și exantematic, variola (vârșatul) și colera — disterterea și malară — scristina și pojarul în războiul întreg n'au costat atâtea victime ca și influența spaniolă.

A început în primăvara anului 1918 și-a făcut turneul european și vizitând nu numai capitalele, ci și orașele de provincie și satele a tras cum 30% din populațiune la reprezentățiile ei lugubre — cari în foarte multe cazuri au fost adevărate tragedii familiare și sociale.

La orice boală în orice carte de patologie se descrie etiologia (causa), simptomatologia, decurgerea — diagnostic-terapia (tratamentul) și profilaxia (modul de apărare) al boalei. Pentru publicul mare prețint un deosebit interes etiologia și profilaxia. Celelalte chestiuni sunt așa de pur medicale, că nici nu suferă o descrițiune într'un ziar politic cotidian, ci numai în o revistă medicală, pe care să sperăm, că o vom avea în curând. Deci pe scurt etiologia și profilaxia boalei.

— Gripa (aceasta mare a fi terminul cel mai potrivit pentru boală) nu e o maladie nouă, ei se cunoșe și epidemii ca cele din 1837 și apoi din 1889—90 de aceeași intensitate ca și cea de azi. Aceste epidemii însă au avut punctul de plecare în împrejurimile Moscovei și S. Petersburgului — unde această boală e endemică (locală). — E lucru cert, că e produsă de așa numitul *soco-bacilul lui Pfeiffer* căci toți celalții bacili ce s'au găsit în apă și în mucoasa nasală și laringală, ca streptococi-stafilococi și pneumococi sunt numai agenți secundari. Se transmite numai si numai prin contact sau prin mijlocirea obiectelor. S'a constatat d. e. și în epidemii trecute, că nu s'a estins boala mai repede, decât a permis mijloacele de comunicațiune de atunci.

Azi bine înțeles, că e mai greu de urmărit drumul percurs, căci se lăsește așa de repede după cum circula și trenurile. Afirmațiunea, că gripa s'ar răspândi prin aer la distanță — prin așa numitele „mizme“ — nu s'a adevărit și în general felul acesta de infecțiune aparține doar lătoicii medicinei căci nu mai e compatibil cu principiile moderne.

Bacilii ajuși în nas sau în gură prin mână infectată — rămânând aci mai mult timp — se înmulțesc și în curând pătrund în căile respiratorii mai adânc trachee, bronhii, plămâni. De aci deja se impune dela sine cel mai eficace mijloc de apărare contra influenței și anume spălarea deasă a mânilor, nasului și gurei. Pentru curățirea mânilor e suficientă spălarea cu săpun și apă, pentru gură

Publicațiune.

În urma unei invitații a domnului primar al orașului nostru, Dr. C. Schnell, subscrierile bănci au convenit asupra lansării următorului apel, adresat populațiunii orașului și comitatului Brașov.

Revocarea și scoaterea din vigoare a dispozițiilor luate la timpul său de guvern, resp. de autoritățile administrative relativ la o eventuală evacuare a orașului și a comitatului, — se poate considera ca un fapt înbucurător, care ne umple de nădejde și încredere.

Sfaturile naționale locale, în legătură cu aceasta, au hotărât unanim, ca toate autoritățile precum și băncile să rămână la domiciliile lor și să-și continue activitatea.

Ar putea fi vorba anume numai de o eventuală — ș. a. pacinică ocupare a teritoriului nostru prin o putere străină, dar care nu va periclită în nici o privință liniștea, ordinea, averea privată, siguranța publică și ocupațiunea de toate zilele a cetățenilor noștri.

În urma acestora, subscrierile instituite s'au decis — cu toate că din cauza circulațiunii posibile restrânse nu sunt în situațiunea de a-și valora capitalele lor — să primească și să fructifice depuneri nouă.

Prin hotărârea aceasta, împreună cu mari jertfe, voim să dăm ocaziune populațiunii noastre să depună din nou sumele de bani oprite pe acasă fără nici un scop. Căci bannotele ascunse sunt detrase din circulațiunea publică și nu pot satisface menirii lor.

Sunt expuse stricăciunii, arderei, pierderii și furtului, fără ca să fie de folos proprietarilor lor, conform celor arătate mai sus.

Brașov, 15 Novembre 1918.

• *Albina* • institut de credit și economii
filiala Brașov.

• *Brassói Népbank* • soc. pe acții.

• *Brașoveana* • Reuniune de păstrare și imprunnt.

• *Kronstädter Allgemeine Sparkassa* •

• *National-Bank* • A. G. Kronstadt.

• *Pester ung. Kommerziálbank* •, filiala
Brașov.

• *Siebenbürgische Eskomptebank* •

• *Ungarische Allgem. Kreditbank* filiala
Brașov.

Steaguri naționale tricolore.

Sfaturile naționale româno-comunale sunt rugate să-și procure fiecare steaguri tricolore. Spre acest scop să se adreseze d-lui *Emil Bologa*, comerciant în Brașov, Târgul-grăului.